

EVANG. EGYZHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 „
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egy szám ára 12 kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . . 8 frt
Fél oldal . . . 4 „
Negyed oldal . . . 2 „
Ennél kisebb . . . 1 „
Bélyeg külön 30 kr.

Felelős szerkesztő és kiadó:

VERES JÓZSEF.

Ezredévi ünnepi ének.

 Irta: **Kemény Lajos.**

Dallam: „Erős várunk nekünk az isten.“

Áll oltárunk a hál'adás,
Szent oltára, Istenünk!
Milljó szív, mint egy dobbanás,
Téged áld, dicsér velünk!
Kebünk, mint a virág,
A hála illatát,
Te hozzád küldi fel,
Hazánk így ünnepel:
Egy dicső ezredévet!

Kárpát magasló bérczfokán,
Te hoztad át e nemzetet,
S mint Izraelnek Kánaán,
Hazánk ígéret földje lett!
Árpád megszerelte,
Honfi vér öntözte,
Sikját, völgy-halmait;
Minden rög áldott itt,
Mely ápol, s majdan takar!

Csaták morajja, harci kürt,
Tette hőssé a magyart,
S ha harci vész-vihar elült,
Munkában edzé a kart.
Olajág és pálma,
S hősök édes álma,
Öröm és gyász könnye,
Honszerelem gyöngye:
Zengi hazánk multadat!

Ezredéves mult fény'-hírét,
Te adtad Isten, Atyánk!

Szent Fiadnak drága litét,
Áldásul árasztva ránk.
S ha ránk tört, dult a vész:
Jézus volt a vitéz!
S nem lett néped veszve,
Mert az ő kereszte:
Ármányt, ellent földre vert!

Légy tovább is, — népek Atyja!
Nemzetünknek Istene!
Hadd hozzon fényt a magyarra,
Az idők új ezrede! . . .
Nézz le szép hazánkra.
Gyűjtsd szívünket lángra.
S hű honszerelmében,
Viruljon itt éden,
Legyen nagy, dicső, szabad!! . . .

A gyámolda és a tanítók.

Szerencsétlensége evangélikus egyházunknak, hogy elveire, intézményeire s intézkedéseire ép azok szoktak kárhóztató itéletet mondani, a kik egyházunknak intézményeit, intézkedéseit épen nem, vagy csak felületesen ismerik. Az evang. egyháznak ezen szerencsétlenségéből kijutott a maga osztályrésze az „Evangélikus Népiskola“ f. é. áprilisi havi füzetében a dunántúli ev. egyházkerületnek is 1895/136. jk. p. alatti határozata miatt.

Mindenkitől, a ki valamely tárgyhoz hozzá szól, megvárhatni, hogy előbb alaposan megismerje tárgyát, — főkép, ha oly erős hangon kíván szólni, mely helylyel-közzel nagyon közel jár az igaztáshoz. Bándy János úr, a ki az említett közleménynek szerzője, nagyon felületesen ismeri tárgyát, — és azért

megtévedett! — Közleménye mind a mellett tárgyánál és hangjánál fogva szélesebb körökben fog nagy feltűnést okozni, és — némi tapasztalataim után merem állítani — félő, hogy sokakat megtéveszt. Szükséges tehát nagy állításait értékökre leszállítani.

Bándy úr cikke ugyan más lapban jelent meg, és hiszem, hogy ugyan azon folyóiratban kellő méltatásban is fog részesítettetni. De mivel az „Evangelikus Népkolát“ meglehet többen, az „Evangelikus Egyház és Iskola“ olvasói közül nem olvassák, a kiknek pedig mégis szép hivatásuk a Bándy úr által felkavart hullámokat lecsendesíteni, a tanító urakat lehetőleg megnyugtanni az iránt, hogy egyfelől az egyházkerület ez idő szerint másképp nem cselekedhetett, másfelől a tanító urak szerzett jogaikban csorbulást nem szenvednek; mind ezért a szerkesztőség jó ügynek fog jó szolgálatot tenni, ha igénytelen sorimnak becses lapjában helyet szorít.

Az egyházkerületnek 136/895. számú határozata, melyet Bándy úr úgy látszik nem olvasott el egész terjedelmében, egész osztatlan figyelemmel, kivonatosan ekkép hangzik: „a gyámoldai pénztár a megelőző évvel szemben nagy hanyatlást mutat, a köztöke 98722 frtról 98090 frtra apadt le, a vagyoni állás meg ennél is sokkal kedvezőtlenebb, mert 1880 frttal csekélyebb a megelőző évinél, e mellett a nyugdíj teher évről-évre fokozódik. Itt tehát az idő, hogy egész erőnk igénybe vételével gondoskodjunk újabb jövedelmekről, esetleg a kiadás csökkentéséről. Az egyházkerület államszegélyből eddig ide utalt 3000 frtnyi segély felett nem emelhetette, de más forrásokból több mint 1000 frttal emelte a gyámolda jövedelmét. Minthogy azonban a fokozódó nyugdíj igényeket a gyámolda mindennek daczára nem képes kielégíteni, a kiadás csökkentéséről is kellett gondoskodni, a nélkül természetesen, hogy bárkinek szerzett jogai csorbulást szenvednének. A legsajnosabb kényszerűség szülte tehát azon határozatot, hogy a kiadásnak — bár a távol jövő kódében — és csökkentésére a népkolai tanítóknak felvételét a gyámoldába ezentúl beszünteti a kerület, mivel a tanítókról az állami nyugdíj intézet kedvező feltételek mellett nagyon jól gondoskodik.

Bándy úr sérelmesnek találja az egyházkerület határozatát, mivel annak hozatala előtt a kerület a tanítókat külön meg nem kérdezte, — meg nem okoltnak mondja e határozatot, mivel a

gyámoldai köztökének nagy részben a tanítók vették meg alapját, és ha a reájok esett befizetéseket nekik visszaadnánk, majd ők aztán eszközölték volna a gyámoldai áldásos intézménynek a maguk körében való működését, vagy pedig ha az alaptöke kamatai a segélyeket nem győzik, pótszabályokkal emelte volna fel a kerület az osztályok szerinti befizetéseket, kiterjesztvén a „tartozik“ igét lelkész és tanítóra egyaránt. — A hány állítás, annyi tévedés!

Alaposan tévedett Bándy János úr, midőn kétségbe vonja az egyházkerületi határozat jogosságát azon az okon, hogy a kerület a tanítókat meg nem kérdezte, vajjon hát bele egyeznek-e olynemű határozatba, mely szerint népkolai tanítók ezután a gyámolda tagjai közé fel nem vétetnek. Hát kérem a dunántúli evangelikus egyházkerületi gyámolda nem részvény-társaság, melynek alapszabályait a részvényesek közgyűlése változtathatja csak meg; gyámoldánk egyházi intézet, melyet az egyházkerület a gyámoldai bizottság közvetítésével kormányoz. Gyámoldánk egyházi intézet, melynek alapszabályait az egyházkerületi közgyűlés több ízben, több lényeges pontjaiban módosította immár a nélkül, hogy a gyámoldának fizető tagjait ez iránt nyilatkozatra felhívta volna. Ily eljárásra az egyházkerület az egyházkerületi ügykezelés korlátain belül teljesen jogosítva van, de a gyámolda tagjainak szerzett jogait tiszteletben kell tartania, a mint hogy a felpanaszolt esetben nem sértette meg azokat. — Gyámoldánk vagyona egyházkerületi vagyon, melyhez a gyámoldai tagoknak csak annyi joguk van, hogy szerzett jogaikból kielégítést nyerjenek, és az egyházkerület a felpanaszolt végzést is csak azért hozta, hogy a gyámoldai fizető tagoknak szerzett jogait kielégíthesse mostan és a jövőben.

A gyámoldai igazgatóság, melyben a tanítók közül annyi tag van, mint a lelkészek közül, t. i. 4—4 és 6 világi, az alapszabályok 42. §-ában reá ruházott jogánál fogva javaslatot tett a szabályoknak szóban levő módosítása iránt, az egyházkerület pedig a javaslatot elfogadta, és határozattá tette. — Nem jó kedvűből hozta a gyámoldai igazgatóság a javaslatot az egyházkerület közgyűlése elé, a kényszerűségnek engedve emelte azt az egyházkerület határozattá. Az igazgatóság javaslatát a l a p o s a n m e g o k o l t a és a számok kérlelhetetlen logikája előtt meghajoltak az igazgatóság tanító tagjai is — bár tudták, hogy a határozat fájni fog társaiknak — és meghajolt az egyházkerület, bár

tartani kellett attól, hogy a határozat egyik-másik tanítóban, a ki a kerület helyzetét, szándékát nem ismeri, idegenkedéssel fog találkozni.

Alaposan téved Bá ndy ú r, midő n azt állítja, hogy annak a tő kének, mely ma létezik, nagy részben a tanítók vetették meg alapját. Mellesleg kívá nom csak megjegyezni, hogy annak a forintnak, melyet a lelkész fizetett a gyámoldába, szinte hatvan pengő krajczár volt az értéke. (Bá ndy ú r úgy látszik ezt nem tudja.) De az bizony nagyon régen volt, a midő n a gyámoldai köztő ke a fizető tagok díjaiból is gyarapodott; a mikor tudniillik a gyámolda még csak befizetéseket fogadott el, de kifizetéseket nem teljesített még néhány évig az után. És az is bizonyos, hogy a kik akkor a gyámolda alaptő kének alapját megvetették, azok kevés kivétellel befizetéseiket nyugdíjképen kamatostul is régen visszakapták, egyikök-másikuk tán nem teljes összegben, de többen közülök még többet is, a mi aztán egymást kiegyenlíti.

Mert a gyámoldai tagok befizetései korántsem elégségesek ahhoz, hogy az intézet által fizetett nyugdíjat biztosítsák. Pillantsunk csak futólagosan a gyámoldai pénztárról kiadott kimutatásokba: 1866. például a lelkészek és tanítók befizettek (egyszer mindenkorra 877 frt, évenkénti részletekre 1786 frt) 2663 frt rendes nyugdíjra kifizettetett 4320 frt. Itt a tagok befizetéséből a tő kére már nem maradt semmi se, hanem a rendes nyugdíj összeget más jövedelemből kellett kiegészíteni! A különbözet, vagyis a hiány pedig évről-évre súlyosbodik! 1880-ban tagok osztály szerinti járuléka 4865 frt, (közte 1782 frt egyszer mindenkorra!) a rendes nyugdíj 12765 frt. — Az 1889. évben a tagok osztály szerinti járuléka 5171 frt, (közte 11037 frt egyszer mindenkorra,) a rendes nyugdíjak 14588 frt. — 1894. évben a tagok osztály szerinti járuléka 5250 frt (közte 1478 frt egyszer mindenkorra), a rendes nyugdíjak 16672 frt. A tagok járuléka tehát a biztosított nyugdíjat nem képesek fedezni, a tagok járulékaiból, tehát tő két gyű jteni nem lehet — már jó idő óta!

Régen belátta ezt az egyházkerület, és a gyülekezetek eleitől fogva járultak a gyámolda jövedelmeihez — habár nagyon kicsiny morzsákkal! 1886-tól fogva azonban tetemes áldozatot hoznak egyházaink a gyámoldára. 1700 frtnál több, a mi évről-évre a gyülekezetekre kirovatik. 15000 frtnál többet tesz az összeg, melyet a gyülekezetek 1894.

év végéig e czimen tényleg befizettek. Hozzávetőleg 6000 frtot tehet az az összeg, melyet az egyházak 1886-ig kötelezőleg beszolgáltattak. — Midő n arról elmélkedik valaki, hogy a gyámoldai köztő ke az évenkénti bevételek által miképp gyarapodott, ezt a 20000 frtot nem szabad egészen számitáson kívül hagynia. És e tekintetben is téved, azt vitatná, hogy a gyámoldai köztő ke a tagok befizetéseiből gyű lt össze.

Oly intézetnél, mely — mint gyámoldánk is — megengedi, hogy fizető tagjai kötelezettségöknek egyszer mindenkorra is eleget tehetnek, természetesen bizonyos ideig tő kének kell összegyű lnie, hisz az egyszer mindenkorrai befizetésekből és kamataiból kell az érdekeltek tagok évi díjait előteremteni. Azonban ingyen ne vélje senki se, hogy a ki egyszer s mindenkorra eleget tett gyámoldánk iránti kötelezettségeinek, az a gyámolda alaptő kéjének gyarapításához nem tudom mily tetemes összeggel járult volna. Sőt ellenkezőleg, az egyszer mindenkorrai befizetés díjtétele ép úgy nem elégséges az alapszabályszerűleg biztosított nyugdíj igény kielégítésére, a mint hogy nem elégségesek arra a tagoknak évi járulékaik díjtételei. Ez okból kénytelen volt a gyámolda az egyszer mindenkorrai befizetéseket előbb kissé megszorítani, utóbb kénytelen volt e díjakat felemelni. — Vessünk csak néhány pillantást a gyámolda pénzügyi kimutatásaira és azt fogjuk látni, hogy a gyámoldai tő kék kamatai a lelkészek és tanítók befizetéseivel és a gyülekezetek járulékaival együttesen képesek fedezni a nyugpénzeket. A közkézen forgó legújabb pénztári kimutatásból (1894. állapot) azt olvasom, hogy a kamat jövedelme 6004 frt, a lelkészek és tanítók fizettek 5250 frtot, a gyülekezetek 1843 frtot; ez összesen 13097 frt, nyugpénzül kifizettetett pedig 16672 frt, a különbözet, azaz hiánylat 3575. Pedig a kimutatott jövedelem megfelel azon összegnek, melynél nagyobb a nevezett czimleték után várni nem lehetett, az egy évre előirányzott összeg tisztára befolyt. És figyelemre méltó azon körülmény is, hogy a lelkészek és tanítók befizetéseiben foglaltatik 1478 frt egyszer mindenkorra teljesített befizetés is. Ha azt figyelembe vesszük, a hiányt bizvást 4000 hetyolecszáz forintra tehetni. És ilyenmő — nem mondom ily nagy összegű — különbözet mutatkozik 15—20 év óta! Épen nem lehet tehát mondani, hogy ama tő két, mely ma létezik, a gyámolda fizető tagjai teremteték meg.

Honnan van mégis, hogyan lehetséges mégis, hogy a gyámolda elvállalt kötelezettségeinek a legnagyobb pontossággal eleget tett és eleget tesz, sőt 1887-ig lassan-lassan még köztökéje is szaporodott? Hát találkoztak jó lelkek, a kik a szegény papok és tanítókról, özvegyeikről és árváikról megemlékeztek és a gyámolda oltárára ajándékokat, alapítványokat tettek le, (az alapítványozók közül Habubner dr. Karsay püspök elvülhetetlen halára érdemesítették magokat) — 1200 frtra rug azon kamatjövedelem, mely az alapítványi pénztártól és az ajándékok tőkéje után évenként befolyik a gyámoldai nyugdíjak fedezésére. — És elismeréssel kell adoznunk az egyházkerület közgyűlésének, mely erkölcsi és anyagi kötelezettségének tudatában 1870. óta évről-évre segélyt ad az állami segélyből a gyámoldai hiány pótlására, az alaptőke gyarapítására. 300 frton kezdte a segélyezést és 1894-ben már 3000 frtnál nagyobb az évi segély! 43000 forintra tehető az összeg, melylyel az egyházkerületi közgyűlés 1870. óta a gyámolda jövedelmeit az állami segélyből szaporította! Már ha arról van szó, hogy a gyámoldai tőke mi módon gyűjtetett, akkor azt hiszem első sorban ezen 43000 frtot kell számításba vennünk és kamatait, aztán az alapítványoknak jövedelmét, mint a mely kétféle jövedelem, nem gyökeredik a gyámoldai alapszabályokban, majdan a gyülekezeteknek felemelt járulékait és kamatait kell számítanunk, mint a mely jövedelemről a régi alapszabályok nem gondoskodtak. És mindezek összeadásából megkapjuk a gyámoldai köztökének összegét! A tagok díjai ebben nem szerepelnek!

És az egyházkerületnek azon atyai gondozása, hogy folyó évtől kezdve 4000 frttal kívánja segélyezni a gyámoldát, — elégtelennek bizonyult! Többet az egyházkerület ez idő szerint nem adhat. Más módot kellett keresni a csomó megoldására. — A biztosított nyugdíj összeg leszállítására jogsérelem nélkül gondolni se lehet. Az embertelenség is volna! Mi az a 210 frt, a mi egy elárvult papi családnak vagy munkaképtelen papnak jut? Sokkal kevesebb az, (ha csak más jövedelme nincs) semhogy abból mai napság megélhessen, de sokkal több az, semhogy a mellett éhen halhasson! Ha pedig oly szerencsétlen, hogy 105 frt vagy éppen csak 52 frtot biztosíthatott magának, nem tudom, koldus tarisznyára és koldus botra kapja-e azt, vagy szemfedélre és koporsó szegre, ha keser-

vében szíve megszakad! A tanító uraknak sorsuk — örömmel látom — esett nekik kisebb helyen, főképp azoknak, a kiktől a kerületi határozat intézkedik, a kik még ezután lépnek hivatalba. Az országos tanítói nyugdíjintézmény kisebb befizetési összeg mellett sokkal nagyobb nyugdíjat biztosít, mint a gyámolda. (Kivétel csak az első 5 évi szolgálat idejére nézve van). — Nem egészen oly jól van ugyan dolguk azon tanítóknak, a kik már eddig hivatalban voltak, de azokra nem is terjed ki az egyházkerületnek kényszerűség-szülte határozata, azoknak szerzett jogaik a gyámoldánál biztosítva vannak.

Hogy egyszer immár egyben igazat is adjak Bándy úrnak, hát jól mondja, hogy az áldásos gyámolda 50 évvel ezelőtt a tanítókért is alapított, és 1876-ig mindenikök „tartozott“ a gyámolda valamely osztályába belépni, nehogy munkaképtelenségük idejére maguk, elhalálozásuk után övéik a keserű nélkülözéseknek és a koldulás súlyos botja hordozásának legyenek kitéve. Csakhogy ez akkor volt, mikor az állami nyugdíjintézet nem gondoskodott róluk oly bőkezűleg. Mióta az állami nyugdíj által biztosítva vannak a tanító urak a keserű nélkülözések ellen, és a koldulás súlyos botjának hordozása ellen övéik is, ha a halál fuvalma találná érinteni a kenyérkeresőt: azóta a tanító urak fel vannak mentve a gyámoldába lépés kötelezettsége alól. És miután a nyugdíj törvény revisiója alkalmával és a tanítói fizetések rendezése ügyében hozott törvény által még kielégítőbben lett a tanítói családookról gondoskodva, tehát az egyházkerület látva a gyámoldának szorult helyzetét és nem lévén képes ezen másképp segítem, mindazokat a tanítókat, kik ezen két új törvény áldásait élvezik, egyedül az országos intézet nagy jótéteményeire utalta. Ne zúgolódjanak hát a tanító urak, ne panaszzák: „miért hát a kitesztás;“ hisz senki se taszittatik ki, a ki már benne van a gyámoldában, csak az nem fogadtatik be, a kinek másutt jobb helye van, itt pedig helyet szorítani számára nem lehet! Ne panaszzák, „a kik egykor a gyámoldát megalapították, a tanítókat is a kerület édes gyermekeinek tartották, most pedig . . .“ A dolog tulajdonképen úgy áll, hogy Bándy úr ezen hasonlatát tovább fűzzem, egy szegény, gyenge anyának van két édes gyermeke, mindegyik erőtelen; és az anya mindegyiket tehetsége szerint támogatja, idővel az egyikre reá mosolyog a szerencse napja, jobb módra emelke-

dik, a másik megmarad előbbi erőtelenségében, nem-e természetes, hogy az anya a gyengét fogja támogatni? de azért szereti mindegyiket, édes fia marad mindegyik! . . .

Attól, hogy ez a gyenge is meg fog erősödni — vagy a mint Bándy úr mondja: „most már a jövő tanítói nemzedék kizárásával biztosított a kerület lelkészei számára és családjaikra a gondnélküli megélhetés jövője“ — már t. i. a gyámolda által; attól oly messze vagyunk, mint az ég a földtől. Csak arról van a szó, hogy az eddig biztosított nyugdíj ezután is fennakadás nélkül kiszolgáltathassék. Nagy fordulatnak, oly nagy fordulatnak kellene beállania gyámoldánknál, véletlenül, mint a mekkora beállott a tanítói nyugdíj törvény meghozatala s illetve revíziója által, hogy gyámoldánk a papi családoknak hasonló díjtételek mellett akkora nyugdíjat is nyújtson, a mekkorát az országos nem még egyszer akkora díjteles nyugdíjtörvény a tanító uraknak biztosít. Sok év múltán e boldogságos állapotot meg lehetne talán valósítani, ha a gyülekezeteket arra reá lehetne bírni, hogy mostantól kezdve lelkészeik után, oly összeggel járuljanak a gyámolda eddigi jövedelmének gyarapításához, a mely összeget egy-egy tanítójuk után a 15 kros befizetésekkel együtt az országos tanítói nyugdíj intézetre fizetnek. No de hát ki mer ilyenről álmodozni!

Más orvosságát is ajánlja Bándy úr. Ha a gyámolda eddigi jövedelme nem futja, hát fel kell emelni a tagsági díjakat! Könnyű ezt elmondani, nehéz ezt teljesíteni! A tagsági díjak felemelése súlyosan esnék a lelkészeknek, súlyosan a tanítóknak is. Ez utóbbiaknak kétszeresen, mivel amúgy is megterhelve vannak az országos tanítói tagsági díj által és mivel a gyámoldai díj annyival inkább volna érezhető, minthogy azon tudatban kellene hordaniok e terhet, hogy az egyház kétszeres díjtétel mellett sem nyújt nekik annyi előnyt, a mennyit az országos nyugdíj intézet a 2% befizetés után nyújt! Nem tudom más egyházmegyékben hogy áll ez ügy, de az én esperességemben 10 tanító közül, a ki 1876. óta lett alkalmazva, hét vette igénybe azon szabadságot, hogy a gyámolda tagjai közé nem állott be, mivel úgy nyilatkoztak: a kétfelé való fizetést nem győzik, az országos tanítói nyugdíjintézet pedig elég bőkezű. A mit a tanító uraknak ily nagy többsége (már t. i. tudomásom szerint) eddig is gyakorlatba vett,

azt rendszabálylyá tenni talán mégsem oly méltánytalanság!

Más lehetőségét is vitatja Bándy úr a sérelem megelőzésének. „A tanítókra eső befizetéseket vissza adni, a mikor aztán majd ők a gyámoldai áldásos intézménynek a magok körében való működését eszközölték volna.“ Elemezzük ezen nagy garral hirdetett orvosszert, mi van benne? — Eltekintve attól, hogy a gyámolda fizető tagjainak befizetései — a mint fentebb kimutattam — nyugdíjakra elfogytak, eltekintve attól, hogy a gyámoldai alapszabályok szerint a köztöke osztály tárgyát nem képezheti, — tegyük hát fel, hogy a gyámoldai köztöke elosztatnék és a tanítókra eső osztályrész nekik Bándy úr kívánsága szerint kiadatnék.

Az osztás arányszáma lenne Bándy úr szerint 54 (papok illetményére), 70 (tanítók illetményére.) Hogyan jutott Bándy úr ezen kuleszhoz? — Van (úgymond) 180 pap (és tanár); ha az mind az I. osztályba lépett is be tagul (pedig vannak számosan II., III., sőt IV. osztálybeliek is), úgy 300 frtjával tényleg befizettek vagy részletenként befizetnek 54,000 forintot. — Közbevetőleg mondom, Bándy úr éles szeme jól látta, hogy a papok közül számosan vannak II., III., sőt IV. osztálybeliek is; mind a mellett szives a papok javára minden befizetést az I. osztály szerint felszámítani. — Van (úgy oszkodik tovább) 350 tanító, ha ez mind a II. osztályba vétette is fel magát (pedig vannak számosan az I. osztályban is), úgy az általuk befizetett és befizetendő összeg kitesz 200 frtjával 70,000 forintot. És itt közbevetem, Bándy úr a tanítóknak számbavételénél egyik szemével látja ugyan, hogy számosan közülök vannak az I. osztályban is, de a másik szemével a III. és IV. osztályiakra nézni elfeledte, különben észre kellett volna vennie, hogy például a rendes nyugdíjasok sorában a IV. osztályban előfordul 6 lelkész ellenében 56 tanító; a miből azt következtethetni, hogy a fizető tagok számban is ilyen aránynak kellett lenni. (III. oszt. 5 lelkész és tanító II. oszt. 7 lelkész, 22 tanító, I. oszt. 32 lelkész, 13 tanító.) No de hagyján.

Azt azonban már szó nélkül nem hagyhatni, hogy Bándy úr az osztozkodásnál papoknak és tanítóknak nem egyenlő mértékkel mér. Vannak ugyanis a gyámoldának régebbi alapszabályai és módosítva újabb alapszabályai. A régi alapszabályok szerint

az I. osztályba 300 pengő forintot kellett befizetni egyszersmindenkorra — ezt Bándy úr a papoknál veszi mértékül — az új alapszabályok szerint pedig e járandóság volna 400 frt. Az újabb alapszabályok szerint a II. osztályba 200 frttal léphet be a lelkész s tanító — ezt Bándy úr a tanítóknál veszi mértékül, — a régebbi alapszabályok szerint pedig e járandóság volt 150 pengő frt. És így Bándy úr a 350 tanító urat fejenként 42 frt 50 krnyi előnyben részesíti számműveletében a papok rovására. Igazítsunk kissé ezen az osztokodásra kifundált kulcsot, a mely azonban még akkor is hamis kulcs maradand, a mely a tanító uraknak jobban kedvez, mint a papoknak.

Akármelyiket alkalmazzuk a két alapszabályzat közül, a végeredmény ugyanaz, csak egy és ugyan azt alkalmazzuk a lelkészekre s tanítókra, mert ez az igazság. Mondjuk tehát Bándy úr logikája szerint, hogy 180 lelkész s tanító fizetett 400 frtjával 72,000 forintot, (nem 54,000 forintot, a mint Bándy úr számította), 350 tanító pedig 200 frtjával 70,000 forintot. Az arányszám tehát volna 72 és illetve 70. E szerint jutna az osztály útján a papoknak és tanároknak 49,132 frt, a tanítóknak 47,767 frt a gyámoldai köztőkéből, a 96,900 frtból. A kerületi tőkék középszámítás szerint 5½%-ot jövedelmeznek. A felosztás útján tehát a tanítók 2627 frtnyi kamatjövedelemhez jutnának; de át kellene vállalniok a tanítói családokra már eddig kiutalványozott nyugdíj összegnek fedezését (évenként 6983 frt) és külön gyámoldájuk igazgatását 500 frt; 7483 frt évi szükséglet ellenében tehát 2627 frt kamatjövedelemmel rendelkeznének. Tegyük fel, (a mi pedig nem valószínű), hogy a tagsági díjakból e fentebbi 72, illetve hetvenes arány szerint befolyt még 2464 frt; — a hiány még mindig 2392 frt ez idő szerint az évben, és e hiány — mivel a nyugdíjasok száma még mindig nő — még jó időn át súlyosbodnék. Ha valaki számba veszi azon tanítókat, a kik egyszersmindenkorra már eleget tettek gyámoldai kötelezettségüknek, vagy a 33 év leteltével fizetési kötelezettségük a régi alapszabályok értelmében megszűnt; ha számba veszi azokat, a kik 1876. óta már nem léptek be gyámoldánkba, mivel a két nyugdíjintézetre a befizetéseket nem győzik; — az azután megmondhatná, mennyivel kellene a tagsági díjakat emelni, hogy az intézet kötelezettségeinek eleget tehessen. Én biztos vagyok benne, hogy az eddigi 12 frt

50 kr., illetve 200 frt helyett, 25 frt, illetve 400 frtnál kisebb díjtétel nem futná ki. Ine így fogná Bándy úr terve a gyámoldának feloszlása után a gyámoldai áldásos intézménynek a tanítók körében való működését eszközölni! Szavaztassák meg a tanító urakat, kérjék ki a tanítói egyesületek gyűléseinek véleményét, (de kellő világitásba helyezvén a dolgot) és meg vagyok győződve, egyhangulag fogják határozni: „az orvosság rosszabb magánál a fájó betegségnél!”

És miként alakulnának Bándy úr osztási javaslatának elfogadásával, azaz, ha a köztőkéből a tanítókra befizetéseik arányában eső hányadot visszaadnánk, — mert ennél többet nem kíván, jogosan nem is kívánhat, — miként alakulnának a viszonyok a papokra nézve? Maradna a gyámoldára nyugdíj igényeknek ez idő szerinti összegéből 9573 frtnyi teher (papok és tanárok után) és az igazgatás költsége 500 frt, tehát 10,000 frt évi kiadás. Ennek fedezetül rendelkezésre állana a 72-es, illetve 70-es arányban megosztott köztőkéből 49,132 frtnak 5½%-a 2702 frt, a kerület által kiutalt segély 4000 frt, a gyülekezetek által fizetett járulék 1700 frt, a tagsági díjakból 2536 frt, a Kis János alapítvány pénztárból az alapítványosok járulékai, az alapítványi pénztári felesleg, Simonyak Antal hagyományából 70% s egyebek legalább 300 frt, összesen legalább 11,000 frt. A lelkészek tagsági díjait tehát nem kellene felemelni s mégis maradna 1000 frt felesleg! Ily osztokodást, melynél az oroszlanrész a papokra esnék, az egyházkerület nem tehet soha, ily javaslatot ott, bárki tenné, leszavaznánk első sorban — mi papok!

Sőt ha az egyházkerület a gyámoldai alapszabályok ellenére 1876-ban hozott határozata ellenére, mely akkor, mely azóta is teljes megnyugovással találkozott, az egyházi jogszokás ellenére és a zsinati törvényben kifejezést nyert elvének ellenére elfogadná a Bándy úr által tett ajánlatot — és csakugyan kiadná a tanítói kar kezelésére a teljes 70,000 forintot, mikép alakulnának akkor a viszonyok? A 70,000 forint tőke hozna 3850 frt évi kamatot, a tanítók évi befizetésesei tennének 2464 frtot, akkor is csak 6314 frt állana rendelkezésre a 7483 frt évi szükséglet fedezésére. És ezzel a hiánnyal fogná aztán a tanítóság „eszközölni a gyámoldai áldásos intézménynek a maga körében való működését.” Valójában nagy méltánytalanságot követne el az egyházkerület a tani-

tók ellen, ha a tanítók érdekében fölszólt Bándy tanító úr ajánlatát elfogadná! No de e csapástól nines mit tartania a tanítóságnak! Sem most, sem a jövőben!

És ez az 1169 frt hiánylat már ma nagyobbodott és szaporodni fog még éveken át, mert mindig nagyobb-nagyobb még az az összeg, mely évről-évre nyugpénzre szükséges. Eddig még sokan vannak, a kik alsóbb osztályból várnak nyugpénzt. De küszöbön van immár az az idő, a melyben a nyugdíjért jelentkezők mind a felsőbb osztályokba tartoznak, a kiknek a magasabb osztály szerinti befizetéseit azonban már felemésztették az eddigi alapszabályszerű kifizetések. — Az állami kedvezmény igénybevétele mellett nyugdíjazott tanítók száztólja a gyámoldai kimutatásokban már nagyobb, mint a nyugdíjazott papoké, kik csakis a gyámolda morzsáira vannak utalva. Hát majd a jövőben, a midőn azok fognának nyugdíjért kopogtatni, a kiket a kerület felpanaszolt határozata érint! Ma az öreg tanító, a kit túlkoruságánál fogva az országos tanítói nyugdíjintézet kedvezményei által oly tényező kezd károsan hatni a gyámolda mérlegére, a mely tényezővel a gyámolda alapítói nem számoltak, nem számolhattak.

Ezt a számítási hibát az alapszabályokban ki kellett igazítani! És ezen a hibán javított a kerületi határozat.

Már nem vettek volt fel az állami nyugdíjintézetbe, vagy ha felvették volna, oly terhes feltételek mellett mehetett volna az csak végbe, a melyeket szegény tanító meg nem bír, nem gondol arra, hogy hivatalát elhagyja, hanem húzza az igát, a meddig csak bírja; mert csupán a gyámoldai 50—100 frt nem nagy kényelmet biztosítana neki öregségében negyven év múlva, főképp ha a gyámolda jótéteményeire is igényt tarthatna, nagy legyen valakiben közülök a hivatalhoz való ragaszkodás, hogy ne okoskodjék ekkép: miért ne engedném át másnak a munkateret, midőn a nyugodalomért több a javadalmam, mint a mennyi a fáradalomért járna!

Kérem mindezek után szeretettel a tanító urakat, ne hagyják magokat hamis elvek által megtévesztetni, hibás számítások által félre vezetetni, üres frázisok által felizgattatni, alaptalan gyanúsítások által behálózni, hiú remények által elragadtatni, hanem legyenek meggyőződve, hogy az

egyházkerület nagy kényszerűtségben határozott, a hogyan határozott, az adott viszonyok közt bölcsebben nem cselekedhetett, senkinek jogát nem esorbitotta, sőt inkább a jogos igények kielégítésére törekszik.

KUND SÁMUEL.

A biblia a király asztalán.

Csütörtökön, június 11-én érdekes társaság gyűlt össze a király fogadó szobájában. Sok fényes előkelő úr között ott volt három egyszerű, protestáns püspök is: Kiss Áron, Gyurátz Ferencz, Antal Gábor. A negyedik püspök, Szász Károly két angolos arcú úri emberrel érkezett. Az egyik csakugyan angol ember is, Millard Eduard, a brit és külföldi bibliaterjesztő társaság bécsi ügynöke. A másik azonban valamikor a magyar csatateréken forgatta a kardot, s most a lelki fegyverrel akarja ellátni a magyar népet. E férfiú dr. Duka Tivadar.

A magyar nép nagy ünnepe alkalmából a legelső magyar embernek hoztak díszbibliát. Dr. Duka Tivadar ugyanis a bibliaterjesztő társaság választmányának tagja, Szász Károly püspök pedig a társaságnak tiszteletbeli tagja. A biblia, a mely a király asztalára volt szánva, pompás kötésben és finom tokban érdekes látványt nyújtott.

A bibliába ez van írva:

I. FERENCZ JÓZSEF

AUSZTRIAI CSÁSZÁR

MAGYARORSZÁG APOSTOLI
KIRÁLYA

Ő FELSÉGÉNEK

A TELJES SZENTÍRÁS E PÉLDÁNYÁT

A MAGYAR ÁLLAM EZREDÉVES FENNÁLLÁSÁNAK
EMLÉKÉRE RENDEZETT ÜNNEPÉLYEK
ALKALMÁBÓL

HÓDOLATTALJESEN FELAJÁNLIJA

A BRIT ÉS KÜLFÖLDI BIBLIATERJESZTŐ TÁRSASÁG
IGAZGATÓVÁLASZTMÁNYA.

Mellékletül hozzáadták azt a kis könyvecskét, a mely mutatja, hogy a társaság a bibliát 320 nyelvre lefordította. Ehhez járult a gyönyörű kalligrafiaival írt felirat, melyet egész terjedelmében ide iktatunk:

Császári és Apostoli Királyi Felség!
Legkegyelmesebb Urunk!

A Brit és Külföldi Biblia-Társaság, Császári és Apostoli Királyi Felséged legmagasabb színe előtt megjelent küldöttei által, alázatos és mélyen érzett hódolatát óhajtja kifejezni Felséged dicső trónjánál, Magyarország ez ezredévi magasztos ünnepélyessége alkalmából.

Az egész föld kerektségére kiterjedő Biblia-Társaságunk feladata: a tőle kitelhető minden erővel s Isten segedelmével, a Szentírás legsikerültebb fordításait eszközölni minden népek nyelvein, teljes valóságában, minden jegyzet és magyarázat nélkül; és a Kormányzó Választmány azon fáradozik, hogy a Szentírást mindenkinek birtokába juttassa.

Eddigélé több mint 300 nyelvre fordította le a Bibliát és sok millió példányban terjesztette szét a világ minden ismeretes részeiben, hogy az emberiség milliói saját anyanyelvükön olvassák Istennek kinyilatkoztatott üdvözítő igéjét.

A Társaság mély háláját óhajtja hódolattal kifejezni Császári és Királyi Felséged előtt azon legkegyelmesebb pártfogásért, melyet intézői s elárusítói élveznek Magyarországon; és alázattal esedezik Felséged legmagasabb színe előtt, méltóztatásuk kegyelemmel elfogadni a Társaság saját kiadású Magyar Bibliájának ezen példányát, valamint a Társaság forró imáját az Egek Urához, hogy bőséges áldása kísérje Felségedet, a Felséges Királynét és Császári s Apostoli Királyi Felséged uralkodó házat s hű Magyar nemzetét a következő ezredévben is!

Midőn Felségednek, a legmagasabb személyét s Felséges uralkodó házat a legutóbb ért gyász alkalmából, a Szent lélek vigasztalását és erejét hón kívánjuk, kérve az Egek Urát, hogy a nemes szívét sújtott annyi csapás után vajha ez legyen az utolsó! — a legmélyebb és legalázatosabb hódoló tisztelettel vagyunk és maradunk

1896. évi június hó 11-ikén

Császári és Apostoli Királyi Felségednek legalázatosabb szolgálai

A „British and Foreign Bible Society“
Igazgató-Választmánya
Caleb K. Kemp, elnök.
John Sharp.
Major W. Paull, titkárok.

A püspökök megszemlélték a bibliát is, a feliratot is s gondolom, feltámadt bennök a vágy: akciót kezdeni, hogy a magyarok ezentúl többet tegyenek a biblia terjesztésére.

A küldöttség, a mikor a sor rákerült, be ment s átadta a bibliát és feliratot Ő Felségének, a ki is nagyon szívélyesen fogadta a küldötteket és kegyesen elfogadta a díszbibliát.

Ott ragyog tehát az Isten igéje a király asztalán. Mi pedig igyekezzünk, hogy minden magyar ember asztalán ott legyen az Irás és minden szívben éljen az a Jézus Krisztus, a kiről az Irások örökké érvényes bizonyosságot tesznek, hogy Ő bizonyára Isten Fia vala és hogy benne jelent meg a mi Istenünk hozzánk való mélységes szerelme.

BELFÖLD.

A képviselőház jún. 24-diki gyűléséből. Dániel Ernő, kereskedelemügyi miniszter: T. ház! Veres József t. képviselő úr még május havában interpellatiót intézett hozzám, a melyben azt kérdezte tőlem, hogy nem volnék-e hajlandó a kiállítás látogatására utazó lelkészek részére kedvezményes vasuti jegyeket kiadni? Van szerencsém ezen interpellatióra válaszat a következőkben megadni:

Általánosságban egyetértek az interpelláló t. képviselő úrral a tekintetben, hogy a kiállítás látogatását a lehetőleg nagyobb mértékben meg kell könnyíteni és alkalmat kell nyújtani, hogy az országnak lakosai azt minél nagyobb számban megtekinthessék és abból az illető tanulságokat levonhassák. Ebből a szempontból kiindulva intézkedtem az iránt, hogy a szegényebb sorsú néposztály részére a legmesszebb menő kedvezmények nyújtassanak. Így intézkedtem az iránt, hogy különösen a földmunkások és egyéb munkások a legtávolabbi vidékekről a lehető legolcsóbban feljöhsenek, mint a hogy teszik is, mert naponként igen nagy számban több mint ezer ilyen földmunkás és egyéb munkás látogatja a kiállítást. Intézkedtem továbbá az iránt, hogy a kisiparosok, ha legalább huszan egyesülnek a kiállítás megtekintésére, bizonyos kedvezményeket kapjanak úgy a szállításnál, mint a belépő jegyeknél is. (Helyeslés.) Intézkedtem, hogy a tanárok, a mennyiben a tanuló ifjúságot kísérik fel és legalább 10 tanulót kísérennek, szintén kedvezményben részesíttessenek.

Intézkedtem végre a tekintetben, hogy a 400 frtnál kevesebb fizetéssel bíró tanítók ingyen jöhessenek fel a kiállításra és hogy a 400 frtnál több fizetéssel bírók szintén csak nagyon csekély díjtételeket fizessenek. (Általános helyeslés.)

Azonkívül, t. képviselőház, intézkedés történt az iránt is, hogy bárki ezen kategóriákon kívül, a ki szinte a kiállítás látogatására szándékozik feljönni Budapestre, hogy ha itt az u. n. milleniumi vasuti szállító vállalathoz fordul, legalább 15—20% kedvezményben részesíthessék.

Azt gondolom, t. ház, hogy evvel elmentem a legszélsőbb határig azon kedvezmények nyújtásában, a melyeket egyáltalában a cél elérése szempontjából nyújtani lehetett és a mely határon túlmenni már alig volna indokolt. Azt gondolom, t. képviselőház, hogy ennél fogva, — ha azt mondom, hogy nem szándékozom különös újabb kedvezményekben részesíteni senkit sem, talán egyáltalában nem teszek és nem mondok olyat, a mi ne volna teljesen indokolt. Mert hiszen a lelkészek is nagyobbára tanítással is foglalkoznak és mint ilyenek eöipso az általam említett kedvezményben részesíttetnek, azonkívül jogukban és módjukban van igénybe venni a milleniumi vállalat közvetítését is, a hol szintén 20% kedvezményt nyernek. Már pedig a kedvezmények nyújtásánál garantiákat kell bírunk a tekintetben is, hogy a ki ide felutazik, csakugyan a kiállítás meglátogatása céljából teszi meg az utat, nem pedig egyszerű üzleti dolog miatt, a mely szempontból kedvezményeket nyújtani nem volnék hajlandó. (Általános helyeslés.)

Mindezeknél fogva t. képviselőház, válaszom oda terjed, hogy továbbmenő kedvezményeket nyújtani nem szándékozom és kérem a t. házat, hogy ezt a válaszomat tudomásul venni méltóztassék. (Helyeslés.)

Veres József: T. képviselőház! A t. miniszter úr nemcsak azokat részesítette kedvezményekben, a kiket felsorolt, midőn a kiállítás meglátogatására feljönnek, hanem azokon kívül olyanokat is, a kiket most nem említett meg és pedig pl. az e heti lapokban benne volt, hogy Debreczen városa tisztviselőinek kérelmére a tisztviselőknél is ad kedvezményeket. Ha azt is megemlítette volna, az érv lett volna az én interpellációm mellett. Interpellációm megokolása alkalmával külön megmondtam okát is annak, hogy miért tartom ezt méltányosnak; nevezetesen azért, mert a lelkészek az anyakönyvek vezetésével az államnak tesznek szolgálatot, és így csak méltányos, hogy valami kedvezményekben részesüljenek: épen ez okból sajnálom, hogy a t. miniszter úr őket bizonyos kedvezményekben nem részesíti.

Tévedni méltóztatik a t. miniszter úr, midőn azt mondja, hogy a szegényebb lelkészek legnagyobb része tanítással is foglalkozik, tehát ezen a

czimen kedvezményekben részesülnek. Megfordítva áll a dolog. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelete szerint a lelkészek a tanítással nem foglalkoznak. Különben is a tanítóknak csak a 400 frtig való fizetés mellett jár ez a kedvezmény.

Ami azt illeti, hogy nem volna biztos, hogy nem üzleti ügyekben utaznak-e fel, méltóztassék csak azon szegény lelkészek helyzetét és a körülményeit figyelembe venni, s látható, hogy azoknak itt üzleti dolguk nincsen és nem lehet, miért ők ide feljöhessenek.

Részletesen a vitába nem akarok belemenni, csak igen sajnálom, hogy nem hajlandó megadni a t. miniszter úr legalább az erkölcsi elismerést azoknak, akiknek rendeletekben annyiféle parancsot és kötelességet tudnak kiosztani, s így, hogy ha már nem pénzbeli, legalább erkölcsi elismerésre méltatta volna őket.

Nem veszem tudomásul a választ. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

A poltári ágost. h. evang. egyház június hó 29-én nevezetes és örömteljes ünnepet ült, midőn alapját tevő le egy új — második — elemi iskolájának. — Egyházunk tanköteleseinek száma nem éppen nagy; szomszédos egyházaink e tekintetben jóval felülmúlnak bennünket s mégis mi vagyunk az elsők, a felső-nógrádi falusi egyházak között, kik a második és pedig egy külön álló elemi leánytanodának szükségét belátva, annak felépítését — szegénységünk mellett is — elhatároztuk. — Az alapkövetételének ünnepies sorrendje a következő volt: 9 órakor harangzúgás mellett se-reglett egybe a hitközség színe-java, ezekhez csatlakozva a község intelligens más vallásu lakos-sága is. A harangok elhangzása után a nép s az összes tankötelesek ajakán megzendült az „Erős vár a mi Istenünk“ tót szövegű egyházi himnuszunk s ezután a helybeli lelkész tartott tót nyelven beszédet. E beszéd befejeztével négy szólamu alkalmi éneket — a lelkész által betanított — női kar énekelt, ennek szabatos eléneklése után ismét a helybeli lelkész tartott magyar hazafias érzelmű beszédet s a követ megáldva: elhelyezteté. Ennek megtörténte után a lelkész által magyar nyelven szerkesztett emlékiratot — egy magyar, egy német és egy tót hirlapot a folyó fémpénzekből egy-egy darabot üvegszekrénybe légmentesen elzárva az alapkövet felett tűzmentes téglák közé helyeztek el a kőművesek. Végezetül a szózat eléneklése után az ünneplő sereg szétszózlott.

A békés-bánfalvi gyülekezet jún. 28-án Okályi G. Adolf orosházi s. lelkészt választotta lelkészeül.

A zólyomi egyházmegye júl. 15-én tartja évi közgyűlését Besztercebányán.

Orsz. ág. h. ev. tanító gyűlés lesz a kongresszus befejeztével, f. é. július hó 9-én d. e. 9 órakor, a budapesti ev. főgymnásium dísztermében. A tárgypont a következő: 1. A gyűlés megnyitása

korelnök elnöklete alatt. 2. Elnök és tisztikar be-
választása. 3. Javaslat egy orsz. ág. h. ev. tanító-
egyesület létesítése tárgyában, alapszabálytervezet-
tel kapcsolatban. Előadó: Péterfy Sándor. 4.
A kántortanítók sérelmes nyugdíj ügye. Előadó:
Polgár József. 5. Indítványok.

A budapesti ág. hitv. ev. magyar és német gyüleke-
zést dr. Serédi Lajost rendes tanárrá választotta.

Az eperjesi theologiai akadémia a theologusok ja-
vára nagyobb segélyről akar gondoskodni. Elhatá-
rozta, hogy a collegiumi convictus épületében
levő 3 szobát s 2 mellékhelyiséget 9—10 hittan-
hallgatónak elegendő internatus berendezésére 1896.
szept. 1-től ingyen adja át s annak fenntartásához
körülbelül 300 frttal járul évente. Internatusban
lakó hittanhallgatók ingyen szálláson, fűtésen, vi-
lágításon és kiszolgáláson kívül reggelit is; ebédet
és vacsorát pedig — mint eddig — nagyon mérsé-
kelt díjért a convictusban kapnak, úgy, hogy a
legtöbbet fizető egész évre 42 frtért kap teljes
ellátást. A szükséges összeg gyűjtésére dr. Schmidt
Gyula coll. felügyelő és Mayer Endre theol. dékán
gyűjtőívét bocsátottak ki.

A II-ik tanügyi kongresszus az egész országban
általános érdeklődést keltett a tanférfiak körében.
Legjobb bizonyosság erre az a körülmény, hogy ez
ideig már 4000-nél többen jelentkeztek tagokul s
még mindig tömegesen érkeznek a jelentkezések.
A számot emelni fogja még az is, hogy több egye-
sület az idei közgyűlését Budapestre hívta össze, a
kongresszus idejére.

Az egyetemes gyűlés által a szabályrendeletek
tárgyában kiküldött bizottság júl. 1-én gyűlést
tartott; tárgy: egyetemes egyházi közalap, lelkész-
nyugdíjintézet.

Lelkész-beiktatás. Várpalotán nagy ünnepekkel
iktatták be Szalay Ferencz lelkész esperest,
a kit a püspökké választott Gyurácz Ferencz
helyébe hívott meg a veszprémi evang. egyház-
megye gyülekezetének közbizalma. Reggel nyolcz
órákor istentisztelet volt, majd az egyházmegyei
közgyűlés után a választást ejtették meg, mely
három jelölt közül Szalay Ferencznek hozta
meg a többséget. A belépő esperest harsány
éljenzés fogadta. Az új lelkész székfoglaló beszéde
nagy hatást tett a templomot zsúfolásig megtöltő
közönségre.

A lévai egyház felügyelőjét, Leidenfrost
Tivadart és két egyháztanácsosát: Leidenfrost
Gyulát és Leidenfrost Lászlót, a királyi ke-
gyelem az ezredévi ünnepek alkalmából magyar
nemességgel tüntette ki. A kitüntetett férfiakat
egyházuk is örömmel üdvözölte s a mult vasár-
nap tartott közgyűlésben kifejezte jókívánatait.
— Ugyanazon egyház tanítójának, Mendöl Edé-
nek egy havi fizetést 33 frt 33 krt szavazott meg a
kiállítás megtekinthetése és a tanügyi kongresszu-
son való résztvevethetés céljából.

Dunántúli prot. lap. A vallásoktatás a közép-
iskolában általában hibás. „A revizio kezdetnek ott,
hol felekezeteinknél a convent már megtette az
első lépést, a midőn egyenrangba helyezte a val-
lásoktatókat a középiskolai többi tanférfiakkal. Fur-
csa is volt az, hogy protestans iskolákban a pro-
testans hit oktatója a sereg hátulján ballagott.
Revidiálni kellene a tankönyveket.

Nemzeti iskola. A kormány képviselői az éret-
ségi vizsgálatokon nem olyanok, a milyeneket a
törvény kíván. „Tisztelettel hajlunk meg az auto-
nom felekezeti jogi és theologiai akadémiaik saját
körükben ható működésük előtt. Ismerjük multju-
kat, tudjuk törekvéseiket. De semmi szín alatt el
nem ismerhetjük, hogy tanáraik a középiskola
dolgaiban szakértők.

Sárospataki lapok. Az evang. theol. akadémiaik
egyesítését célzó törekvést fájlalja. „Hiszszük,
hogy a lutheranus egyház nagyon meg fogja gon-
dolni, hogy elejtsen-e két intézetet, melyek őrsze-
mei s buzgó terjesztői voltak nemcsak a luther-
anus hitelveknek, hanem a magyarság eszméinek
is. Hiszszük, hogy a soproni s eperjesi theologiai
akadémiaik fenntartó testületei meg fogják hányni-
vetni a dolgot: vajjon czélszerű-e, s időszerű-e
feladni a hosszú idő óta fenntartott intézeteket,
melyek a fenntartó testületeknek az anyagi áldo-
zatokért oly sokszoros szellemi kamatokat hoztak?!
A lutheranus egyház két theologiai akadémiajának
megszüntetését még csak elképzelni sem szeretem.
Nem, mert akkor, ha a soproni és eperjesi theo-
logiai akadémiaik kapui bezáródnak: a magyar
protestantizmuson olyan seb üttenek, melynek he-
gyógyításához hosszú, igen hosszú időre lesz
szükség, sőt valószínűleg soha sem is fog a gyó-
gyulás bekövetkezni!“

TEMETŐ.

Dobsinszky Pál a tiszakerületi á. h. e. püspök-
ség legidősebb lelkésze folyó hó 29-én Ratkón —
Gömörmegyében — jobb életre szenderült. Az
ősz aggastyán még a mult században, 1798. szept-
ember 11-én született. Erős test-szervezete, s még
erősebb hite tartotta meg 98 éven át, melyekből
72 évig fáradhatlan buzgalommal végezte lelkészi
teendőit. Életrajzát a következő számban fogjuk
közölni.

ÜZENETEK.

M. E. E—s. A felhívást csak kivonatban adhatom; különben is megkapta minden lelkész. A G. cikkje is megjelenik. — **H. L. Sz—d.** Köszönöm a tájékoztatást! — **A. B. Ö—ü.** Csak a közérdekű részeket adhatom. Szíves figyelmét köszönöm! — **E. J. F—i.** Hálára kötelez a buzgó pártolással. Küldtem mutatványul. — **B. A. S—n.** Köszönöm! **B. Gy—r.** Dehogy kételkedem, hanem nem tudtam, kinek küldjem? Küldtem az előfizető F. szalagjában. — **G. M. A—d.** Nem voltam itthon. A datum — hagyján! — **V. Gy. V—k.** Örömmel olvastam. Üdvözlöm! Manapság az evang. lelkész nem is lehet csak hitszónok! Mindenre ráér, a ki dolgozni akar s nemcsak akar dolgozni! — **K. L. N—s.** Mentül előbb! — **B. L. B—t.** Az árvaházról mindig örömmel közlöm a tudósítást. A protestans egyháznak egyik legszebb alkotása az! A lapot megindítottam.

Evangelikus vallásu nevelőt vagy nevelőnőt keresek, Szatmár városától öt kilométerre eső kies fekvésű pusztára, teljes ellátáson s uti költség megtérítésén kívül 200 frt évi fizetéssel, egy II. polg. oszt. leány, egy IV. és egy II. elemi oszt. fiú tanítására. Jelentkezés kellő bizonyítványokkal Kiss Lajos urad. ispánnál, Szatmár, Somoskeőy tanya.

49. 2—1.

Az iskolai könyvek megválasztásánál a tekintetes tanító urak szíves figyelmébe ajánljuk

Deme Károly elemi iskolai Magyar Nyelvtanát

I. Rész kötve 20 kr. — II. Rész kötve 20 kr.
III. Rész kötve 26 kr.

melyről a sajtó a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott. Ezek a legrövidebb és legolcsóbb nyelvtani kézikönyvek. A bírálatok élvezetesnek, könnyűnek, velősnek, képzőnek és a jövőben irandó nyelvtanok mintájának mondják.

A kik e könyvekkel behozatal végett meg akarnak ismerkedni, azoknak szívesen szolgálunk mutatvány-példánnyal és a bírálatokkal.

Stampfel Károly

könyvkiadó Pozsonyban.

51. 3—1.

Pályázat.

Az orosházi ág. hitv. evang. egyházban két tanítói állomás betöltendő **Javadalom**; elsőnél 500 frt, 12½ hliter búza, 20 kr. beiratási díj, szabad lakás; tanítja az I. és II. osztályú gyermekeket. — Másodiknál: 500 frt, 12½ hliter búza, 50 kr. tandíj, 150 frt lakpénz; tanítani fogja az V. osztályú fiú gyermekeket. — Mindkét állomással kántori teendők is végzendők. — Az egyház kiköti, hogy esetleg más iskolába is áthelyezheti a tanítót javadalombani esonkítás nélkül. Pályázatok **július 20-ig** beküldendők.

Orosháza, 1896. június 20-án.

Harsányi Sándor

45. 2—2.

evang. lelkész.

Pályázat.

Irsára ev. segéd-tanító kerestetik. Fizetése: 300 frt, lakás és fűtés. Tanítja az I.—III. osztályt s az ismétlőket. A kántori teendőkben segédkezik. Kivánatos a **tót nyelv** ismerete is. — A ki zongorázni taníthat, biztos mellékjövedelemre számíthat. A kérvények **aug. 15-ig** beküldendők; az állomás **zept. elején** elfoglalandó.

Irsa, (Pestmegye) 1896. június 15.

Jankó Károly.

44. 3—3.

ev. lelkész és isk.sz.

Káplánok s katecheták figyelmébe.

Az elírott 4—6 heti szabad-ságra akarván menni, ezen időre (körülbelül júl. közepétől aug. végéig) a **német nyelvben** teljesen jártas

HELYETTEST

keresek. — Ákiknek viszonyai engedik s a helyettesítést elvállalni óhajtják, azoknak bővebb felvilágosítással **levélben** szolgállok.

Ágfalva (Sopron mellett) 1896. június 22.

50. 1.

Solez Ödön

lelkész.

Pályázat tanári állásokra.

A sarvasi ág. ev. főgymnásiumnál két tanári állás betöltendő.

- 1.) A magyar-német tannyelvi és
- 2.) A természetrajz-földrajzi.

Mindkét tanszékre alkalmazandó évi díja 1200 frt törzsfizetés, 250 frt lakáspénz, 100 frtos ötdéves pótlék, mely oklevéllel bírónak alkalmazási idejétől számítatik s az országos tanárnyugdíjba belépés joga és kötelezettsége.

Csak ág. ev. vallásuk bírnak kilátással rendszeresítésre, s oklevelesek előnyben részesülnek.

Nem oklevelesek csak helyettesekül alkalmazhatók. Ezek évdíja 800 frt és 100 frt lakáspénz.

A pályázók szükséges és szokásos irataikat a Mélt. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumra ezimezve, július hó 9-ig alólirotthoz terjesszék be.

A pályázókból hármat ajánl az iskola kormányzója a Nm. vallás- és közoktatási miniszteriumnak kinevezésre.

Sarvason, 1896. június 18.

Mikolay Mihály

felügyelő.

46. 3-2.

Budapesten lakó családapa gymnásium I.—IV. osztályaiba járó négy fia mellé

NEVELŐT

keres, a ki azoknak oktatását és gondos, lelkiismeretes nevelését 1896. évi szept. hó 1-től elvállalni hajlandó.

Javadalmazás: tökéletes ellátás (u. m. élelmezés, külön kis szoba, fűtés, világítás, takarítás, mosás) évi hatszáz o. ért. forint fizetés.

Ez állásban való sikeres működésnek legalább két esztendőre kell terjedni. Kivánatos, hogy pályázó végzett theologus legyen.

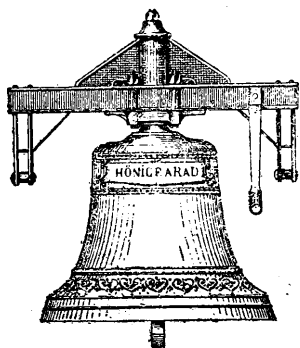
Bővebb felvilágosítással szolgál e lap szerkesztője.

HÖNIG FRIGYES

gőzüzemre berendezett harang- és érczöntődeje

Arad, Rákóczy utca II-28. sz.

Alapított 1840. — 1890. a legnagyobb állami éremmel kitüntetve.

Ajánlja több évi jótállás és kedvező feltételek mellett a hangoknak előre való meghatározásával saját találmányú, a legfinomabb harangérczből készült cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyeknek előnye a más szerkezetű harangokkal szemben az, hogy 20% súly és ármegtakarítás mellett is erősebb és kellemesebb zengésű hangjuk van. — Forgatható vas-harang felszereléseit és tűzmentes vas-harang állványait, melyeknek alkalmazásával a harangok a megrepedéstől megóvatnak, s a legnagyobb harangok is könnyen lódíthatók, a nélkül, hogy a tornyot megingatnák.

Régi harangoknak forgatható vas-szerelésre való átalakítását, repedt harangoknak újra öntését, vagy új harangokkal való becserélését a legolcsóbb árak és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett.

Költségvetések és képes árlapok kívánatra bérmentve küldetnek.